

B Rechtsgeleerdheid
Vrije Universiteit Amsterdam

© 2024 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2216

Inhoud

Samenvatting.....	4
Scoretabel.....	5
Introductie.....	6
Procedure	6
Panel	7
Informatie over de opleiding.....	8
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	10
Organisatie	10
Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel	10
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	10
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving.....	12
Standaard 3. Toetsing.....	18
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	21
Eindoordeel	22
Ontwikkelpunten	22
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	23
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	25
Bijlage 3. Bezoekprogramma	26
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen.....	28

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid (Ba RCH) van de Vrije Universiteit Amsterdam is een academische juridische opleiding waarbinnen het onderwijs sterk verweven is met de maatschappij en de rechtspraak. Hiermee sluit de opleiding aan bij het facultaire profiel Law in Action, waarbij naast het geldende recht ook aandacht is voor de maatschappelijke impact van het recht in een nationale, Europese en internationale context, en bij de onderwijsvisie van de VU, waarin academisch burgerschap centraal staat. De Ba RCH vult Law in Action in door nadruk te leggen op maatschappelijke vorming, en operationaliseert de kernwaarden van de VU (open, persoonlijk en verantwoordelijk) door studenten te begeleiden in het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor persoonlijke en professionele ontwikkeling. Het panel waardeert de heldere profilering van de Ba RCH, die aansluit bij de facultaire en universitaire onderwijspeerpunten en goed past bij een juridische bacheloropleiding.

Het panel ziet het profiel van de opleiding duidelijk terug in haar beoogde leerresultaten, die het van passend academisch niveau vindt. Volgens het panel reflecteren ze de Dublin-descriptoren voor bacheloropleidingen en de beroepsvereisten voor de togaberoepen. De leerresultaten zijn daarnaast goed afgestemd op het beroepenveld van de opleiding. Het panel adviseert om de Raad van Advies voor de masteropleiding, formeel ook als RvA voor de Ba RCH aan te wijzen.

Onderwijsleeromgeving

Het panel is positief over het goed opgebouwde en doordachte programma van de Ba RCH. De opleiding kent een heldere opbouw met afwisselende en activerende werkvormen. Ze verbindt juridische inhoud met de maatschappelijke en rechtspraak en biedt studenten genoeg ruimte om eigen accenten aan te brengen, bijvoorbeeld via de minor. De opleiding stelt studenten in staat de beoogde leerresultaten te bereiken en voldoet aan de vereisten gesteld in het Convenant civiel effect. Het programma culmineert in Pleitoefening en een binnen een vak ingekaderde thesis, waarbij studenten goed begeleid worden. Studenten krijgen veel vaardighedenonderwijs door de opleiding heen. De opleiding overweegt de aandacht voor mondelinge vaardigheden te versterken, wat het panel aanmoedigt, gezien het belang in de beroepspraktijk. Het docententeam is inhoudelijk en didactisch goed onderlegd en in aantal toereikend. Het panel geeft de opleiding als advies mee om de leerlijn Professionele en Persoonlijke Identiteit zodanig uit te bouwen dat zij heldere doelen en opbouw combineert met minder vrijblijvendheid. Dit kan de doorstroom van studenten positief beïnvloeden. Ook adviseert het panel om maatregelen te treffen om de opkomst van studenten bij werkgroepen te verbeteren. Bij vernieuwingen in het curriculum is het volgens het panel van belang dat deze goed gecoördineerd en ingebed worden.

Toetsing

Het panel is te spreken over de gedegen vormgeving van toetsing en toetsbeleid in de opleiding. De toetsing is gevarieerd en passend. Het panel is positief over de standaardisering en archivering van toetsen via toetsdossiers en moedigt de opleiding aan erop toe te zien dat dit snel voor alle vakken goed gedaan wordt. Het panel constateert verder dat docenten veel vrijheid hebben in het vormgeven van toetsen, en dat zij ook zelf als eerste aan zet zijn waar het bijvoorbeeld gaat om het aanbrengen van veranderingen in de toetsvorm onder invloed van het gebruik van taalmodellen. Het panel adviseert de opleiding en de faculteit om hier meer op te sturen. De toetsing van het eindniveau is volgens het panel mooi vormgegeven, met Pleitoefening waarin de mondelinge en samenwerkingsvaardigheden van studenten worden getoetst en met een heldere procedure voor de bachelorscriptie. Het panel vindt het beoordelingsformulier voldoende inzichtelijk, mede dankzij de ruimte voor kwalitatieve feedback en toelichting die het biedt. Het adviseert de

beoordelingscategorieën en de weging van subcriteria nog te herzien in afstemming met andere opleidingen binnen de faculteit. De examencommissie vervult haar borgingsrol en is daarbij proactief. Het panel beveelt de commissie wel aan om vaker formeel overleg te organiseren met de opleidingsdirectie, om te zorgen dat er sprake is van een structureel gesprek over toetskwaliteit.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel stelt vast dat de eindwerken en de alumni van de opleiding laten zien dat de beoogde leerresultaten worden behaald. Alumni stromen succesvol door naar masteropleidingen en voelen zich goed voorbereid.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleiding als volgt:

Bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Em. prof. mr. Tineke Cleiren, voorzitter

Dr. Fiona Schouten, secretaris

Datum: 16 juli 2024

Introductie

Procedure

Visitatie

De bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) werd op 7, 8 en 9 februari 2024 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep Rechtsgeleerdheid I. Dit cluster bestond uit 33 opleidingen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Nyenrode Business Universiteit, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. september 2018).

In opdracht van het cluster Rechtsgeleerdheid I verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Fiona Schouten trad op als coördinator en secretaris. Ook Irene Conradie, Peter Hildering, Mariette Huisjes en Jessica van Rossum waren secretaris binnen het cluster. Zij zijn door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd. Voor het bezoek aan de VU was Fiona Schouten secretaris voor de bachelor- en masteropleiding Rechtsgeleerdheid, de masteropleiding Fiscaal Recht en de masteropleiding International Business Law. Irene Conradie was secretaris voor de bachelor- en masteropleiding Notarieel Recht, de bacheloropleiding Law in Society en de masteropleiding Law and Politics of International Security.

Voorbereiding

In samenspraak met de instellingen en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden en met de consistentie binnen het cluster. De NVAO stemde op 2 januari 2024 in met de samenstelling van het panel. De coördinator instrueerde de panelvoorzitter over haar rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid aan de VU stelden in overleg met de coördinator een bezoekprogramma op voor het visitatiebezoek (zie bijlage 3). De Faculteit der Rechtsgeleerdheid selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalde de faculteit dat het ontwikkelgesprek plaats zou vinden na afloop van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurde de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid een lijst van afgestudeerden van het studiejaar 2022-2023 (tussen september 2022 en augustus 2023) naar de coördinator. Uit deze lijst selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken van de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid. Daarbij hielden zij rekening met de spreiding van de eindcijfers en de beoordelaars. Voorafgaand aan het bezoek stelde de opleiding de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zond de opleiding het panel haar zelfevaluatie rapport en aanvullende stukken toe (zie bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Kort voor de visitatie hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het zelfevaluatie rapport, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Ook werd het panel geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van de visitaties en de rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde het visitatiebezoek met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van het visitatiebezoek gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin zij de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor ontwikkelpunten van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat intern voor binnen Academion voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar de Faculteit der Rechtsgeleerdheid met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de coördinator het naar Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Panel

Bij de clustervisitatie Rechtsgeleerdheid I zijn de volgende panelleden betrokken:

- Em. prof. mr. C.P.M. (Tineke) Cleiren, emeritus hoogleraar Straf- en Strafprocesrecht aan de Universiteit Leiden (voorzitter);
- Prof. dr. E. (Elisabeth) Alofs, hoofddocent Familie- en Familiaalvermogensrecht aan de Vrije Universiteit Brussel (België);
- Prof. dr. J.N. (Jan) Bouwman, hoogleraar Belastingrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. mr. dr. L.H.J. (Maurice) Adams, hoogleraar Encyclopedie van het Recht aan Tilburg University;
- Prof. dr. M.M.T.A. (Marcel) Brus, hoogleraar Internationaal Publiekrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Em. prof. dr. H.E.G.S. (Hildegard) Schneider, emeritus hoogleraar European Law aan Maastricht University;
- Prof. mr. dr. S.E. (Steven) Bartels, hoogleraar Burgerlijk Recht aan de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. R.A. (Ramses) Wessel, hoogleraar Europees Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. I.J.J. (Irene) Burgers, hoogleraar Internationaal en Europees Belastingrecht, en Economics of Taxation aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. mr. T. (Ton) Liefwaard, hoogleraar Kinderrechten aan de Universiteit Leiden;
- N. (Noor) Kikken BSc., bachelorstudent Fiscaal Recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (student-lid);
- D. (David) de Wit, bachelorstudent Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit van Amsterdam (student-lid);
- T. (Tuncay) Yazar, masterstudent Staats- en Bestuursrecht, resp. Arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam (student-lid);
- Prof. mr. dr. W.D. (Wilbert) Kolkman, hoogleraar Algemene Rechtswetenschap en Familievermogensrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. I.M. (Martje) Boekema, universitair docent Staats- en Bestuursrecht en Rechtstheorie aan de Universiteit Utrecht (referent);
- Mr. dr. J.M. (Jens) Iverson, universitair docent Internationaal Recht aan de Universiteit Leiden (referent);
- Prof. mr. dr. A.M. (Aline) Klingenberg, hoogleraar Onderwijsinnovatie, Datadelen en Communicatierecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);

- Mr. dr. W.G.M. (Willem) Plessen, emeritus universitair hoofddocent Arbeidsrecht aan de Tilburg University (referent);
- Mr. M.F. (Melita) van der Mersch, partner en advocaat Gezondheidsrecht bij Velink & De Die advocaten (referent);
- Dr. S.F.W. (Steffie) van den Bosch LL.M., universitair docent Privaat-, Zaken- en Arbeidsrecht aan de Tilburg University (referent);
- Mr. dr. E.G.D. (Emanuel) van Dongen LL.M., universitair hoofddocent Privaatrecht aan de Universiteit Utrecht (referent);
- Prof. dr. S.A.C.M. (Saskia) Lavrijssen, hoogleraar Economic Regulation and Market Governance of Network Industries aan Tilburg University (referent);
- Prof. mr. dr. A.C. (Aart) Hendriks, hoogleraar Gezondheidsrecht aan de Universiteit Leiden (referent);
- Em. prof. mr. D.F.M.M. (Niek) Zaman, emeritus hoogleraar Notarieel Ondernemingsrecht aan de Universiteit Leiden en adviseur bij Loyens & Loeff N.V. (referent);
- Mr. dr. S.N. (Simone) de Valk, universitair docent Arbeidsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. M.D.J. (Matthijs) van der Wulp, universitair docent Fiscaal Recht en Fiscale Economie aan Tilburg University (referent);
- Mr. dr. W. (Walter) Dijkshoorn, seniorjurist bij de Directie Bestuursrechtspraak van de Raad van State (referent).

Het panel dat de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid aan de Vrije Universiteit Amsterdam beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Em. prof. mr. C.P.M. (Tineke) Cleiren, emeritus hoogleraar Straf- en Strafprocesrecht aan de Universiteit Leiden (voorzitter);
- Prof. dr. E. (Elisabeth) Alofs, hoofddocent Familie- en Familiaalvermogensrecht aan de Vrije Universiteit Brussel (België);
- Prof. dr. J.N. (Jan) Bouwman, hoogleraar Belastingrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. mr. dr. L.H.J. (Maurice) Adams, hoogleraar Encyclopedie van het Recht aan Tilburg University;
- Prof. dr. R.A. (Ramses) Wessel, hoogleraar Europees Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- D. (David) de Wit, bachelorstudent Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit van Amsterdam (student-lid);
- Prof. mr. dr. W.D. (Wilbert) Kolkman, hoogleraar Algemene Rechtswetenschap en Familievermogensrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen (referent);
- Mr. dr. E.G.D. (Emanuel) van Dongen LL.M., universitair hoofddocent Privaatrecht aan de Universiteit Utrecht (referent);
- Prof. dr. S.A.C.M. (Saskia) Lavrijssen, hoogleraar Economic Regulation and Market Governance of Network Industries aan Tilburg University (referent).

Informatie over de opleiding

Naam van de instelling:	Vrije Universiteit Amsterdam
Status van de instelling:	Bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	Positief

Naam van de opleiding:	Rechtsgeleerdheid
CROHO-nummer:	50700
Niveau van de opleiding:	Bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch

Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie:	Amsterdam
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 november 2024

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Organisatie

De bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid (Ba RCH) is een van twaalf opleidingen die worden georganiseerd door de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). De bacheloropleiding heeft een opleidingsdirecteur die terzijde wordt gestaan door een opleidingscoördinator. De opleidingsdirecteur legt functioneel verantwoording af aan de facultair portefeuillehouder Onderwijs en is verantwoordelijk voor het curriculum, inclusief de kwaliteitszorg van de bijbehorende toetsen, de organisatie van het onderwijs (studiegids en studeerbaarheid) en het functioneren van de kwaliteitszorgcyclus van de opleiding (vak- en curriculumevaluaties, midterm reviews en visitaties). De opleiding valt onder een faculteitsbrede examencommissie en deelt een opleidingscommissie met de masteropleiding Rechtsgeleerdheid.

Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel

Het visitatiepanel dat de vorige beoordeling uitvoerde, adviseerde de opleiding in 2018 om Engelse taalvaardigheid op te nemen in de beoogde leerresultaten, en om het inhoudelijke speerpunt Law in Action (zie hieronder) en de connectie met de beroepspraktijk meer te concretiseren. Ook adviseerde het panel verplichte deelname aan werkgroepen te bevorderen, en erop toe te zien dat studenten voldoende feedback op de scriptie ontvangen. Het panel stelt vast dat aan al deze punten opvolging gegeven is of wordt. De verplichte deelname aan werkgroepen werd in eerste instantie niet ingevoerd door gebrek aan draagvlak bij het docententeam, maar is inmiddels voor het eerste bachelorjaar toch in voorbereiding. Zie verder standaarden 1, 2 en 3 in dit rapport.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid (Ba RCH) van de VU is een academische juridische opleiding waarbinnen het onderwijs sterk verweven is met de maatschappij en de rechtspraktijk. Hiermee sluit de opleiding aan bij het facultaire profiel 'Law in Action', waarbij een academische, reflectieve en kritische benadering van het recht centraal staat. Binnen de opleidingen die de faculteit organiseert is niet alleen aandacht voor het geldende recht (Law in the Books), maar ook voor de maatschappelijke impact van het recht in een nationale, Europese en internationale context (Law in Action).

Deze benadering sluit aan bij de onderwijsvisie van de VU, die wil dat haar opleidingen bijdragen aan de ontwikkeling van studenten tot geëngageerde en gewetensvol opererende academici, die grenzen verkennen en waar nodig weten te verleggen. In hun onderwijsvisies benadrukken de Vrije Universiteit Amsterdam en de Faculteit der Rechtsgeleerdheid de waarde van academisch burgerschap: de afgestudeerde student beseft dat die deel uitmaakt van de samenleving en dat diens opleiding verantwoordelijkheden meebrengt ten opzichte van de samenleving. In het onderwijs staan de kernwaarden van de VU centraal: open, persoonlijk en verantwoordelijk.

De Ba RCH wil deze ambities realiseren door een voor studenten open, veilige en activerende omgeving te bieden, waarin zij zich vrij voelen om vragen te stellen, met elkaar in debat te gaan en hun eigen mening en standpunten naar voren te brengen. De diversiteit in achtergronden van de studentenpopulatie in de VU-

opleiding is daarbij van toegevoegde waarde vanwege de verschillende perspectieven die ze met zich meebrengt. De opleiding stimuleert studenten om de verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces te nemen en hier bewust keuzes in te maken. Dat gebeurt met name via de leerlijn Professionele en Persoonlijke Identiteit (PPI, zie standaard 2), waarin studenten reflecteren op hun voortgang in de opleiding en het maken van keuzes in het onderwijsprogramma. Daarnaast heeft de leerlijn tot doel dat studenten zich verbonden voelen met de universiteit, de faculteit, de opleiding en met hun medestudenten.

De opleiding sluit aan bij de nationale benchmark zoals deze is neergelegd in het Domeinspecifiek Referentiekader Rechtsgeleerdheid (2015). De Ba RCH leidt in combinatie met een passende masteropleiding op voor de zogenaamde togaberoepen. De vereisten voor deze beroepen – zoals verwoord in het Convenant civiel effect tussen de juridische faculteiten, de Raad voor de Rechtspraak en de Nederlandse Orde van Advocaten – vormen de kern van de opleiding. De opleiding borgt de aansluiting bij het beroepenveld ook via de Raad van Advies die voor de masteropleiding Rechtsgeleerdheid is ingesteld, en waarin vijf leden uit het veld plaatshebben. Via deze RvA worden indirect ook de profilering, doelen en inhoud van de opleiding aan de praktijk getoetst.

De visie en profilering van de opleiding zijn verwoord in 22 beoogde leerresultaten (zie bijlage 1), die beschrijven wat een student zich aan het einde van de opleiding dient te hebben eigengemaakt. Deze leerresultaten weerspiegelen de Dublin-descriptoren voor bacheloropleidingen en zijn in lijn met het Domeinspecifiek referentiekader. De leerresultaten benoemen de inhoud en horend bij het convenant civiel effect en zijn daarmee passend ter voorbereiding op de togaberoepen. Op advies van het vorige visitatiepanel beschrijven de beoogde leerresultaten het Engelse taalvaardigheidsniveau dat studenten dienen te behalen (eindterm 4).

Het panel waardeert de heldere profilering van de opleiding, met de focus op Law in Action en op (eigen verantwoordelijkheid voor) persoonlijke en professionele ontwikkeling. De opleiding volgt daarmee de universitaire en facultaire visies op onderwijs, wat het panel een goede zaak vindt. Volgens het panel is Law in Action een aantrekkelijk profiel, passend bij een academische opleiding. Het panel constateerde tijdens het visitatiebezoek dat de term binnen de faculteit op verschillende manieren kan en mag worden geïnterpreteerd. Ze kan zowel aandacht voor beroepsvaardigheden en inhoudelijke aansluiting bij de praktijk behelzen als aandacht voor empirische onderzoeksmethoden in het onderwijs, een thema dat door de faculteit wordt aangezet dankzij hiervoor bestemde gelden vanuit het Sectorplan Rechtsgeleerdheid. Het panel waardeert het feit dat binnen de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid Law in Action wordt ingevuld door het te verbinden aan maatschappelijke vorming en bewustzijn van de maatschappelijke context van het recht, wat volgens het panel goed past bij een juridische bacheloropleiding.

Het panel constateert dat de beoogde leerresultaten van het juiste academisch niveau zijn, de Dublin-descriptoren voor bacheloropleidingen weerspiegelen en de beroepsvereisten voor de togaberoepen adequaat verdisconteren. De leerresultaten zijn daarnaast goed afgestemd op het beroepenveld van de opleiding en benoemen duidelijk welke vaardigheden studenten dienen te verwerven. Het panel adviseert om de Raad van Advies voor de masteropleiding, die nu indirect ook de Ba RCH bedient, formeel als RvA voor beide opleidingen aan te wijzen om op die manier steeds direct input vanuit het werkveld op de beoogde leerresultaten en de profilering te verkrijgen.

Overwegingen

De bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid (Ba RCH) van de Vrije Universiteit Amsterdam is een academische juridische opleiding waarbinnen het onderwijs sterk verweven is met de maatschappij en de rechtspraktijk. Hiermee sluit de opleiding aan bij het facultaire profiel Law in Action, waarbij naast het geldende recht ook

aandacht is voor de maatschappelijke impact van het recht in een nationale, Europese en internationale context, en bij de onderwijsvisie van de VU, waarin academisch burgerschap centraal staat. De Ba RCH vult Law in Action in door nadruk te leggen op maatschappelijke vorming, en operationaliseert de kernwaarden van de VU (open, persoonlijk en verantwoordelijk) door studenten te begeleiden in het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor persoonlijke en professionele ontwikkeling. Het panel waardeert de heldere profilering van de Ba RCH, die aansluit bij de facultaire en universitaire onderwijspeerpunten en goed past bij een juridische bacheloropleiding.

Het panel ziet het profiel van de opleiding duidelijk terug in haar beoogde leerresultaten, die het van passend academisch niveau vindt. Volgens het panel reflecteren ze de Dublin-descriptoren voor bacheloropleidingen en de beroepsvereisten voor de togaberoepen. De leerresultaten zijn daarnaast goed afgestemd op het beroepenveld van de opleiding. Het panel adviseert om de Raad van Advies voor de masteropleiding, formeel ook als RvA voor de Ba RCH aan te wijzen.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum

De Ba RCH (180) EC volgt de VU-jaarkalender met perioden van acht of vier weken, elk afgesloten met een tentamenweek. Het curriculum van de Ba RCH is voor een groot deel vormgegeven volgens het concentrische model, waarbij de leerinhoud geordend en herhaaldelijk wordt aangeboden. Verdiepende vakken volgen daarbij op introducerende vakken, zodat de student diens kennis telkens kan verdiepen. In de praktijk houdt dit in dat de opleiding in de deelgebieden van het recht een basisvak en één of meer verdiepende vakken verzorgt.

De opleiding kent 108 EC aan vakken waarin deelgebieden van het positieve recht centraal staan. Deze vakken besteden ook aandacht aan rechtsgeschiedenis, rechtstheorie en ethiek. De inrichting van het programma komt overeen met de eisen die daaraan worden gesteld vanuit het Convenant civiel effect, met inleidende vakken privaatrecht, straf(proces)recht en staats- en bestuursrecht in het eerste jaar, en in de overige jaren 30 EC in privaatrecht (inclusief burgerlijk procesrecht), 10 EC strafrecht (inclusief strafprocesrecht), 10 EC staats- en bestuursrecht (inclusief bestuursprocesrecht), en inleidende vakken op het gebied van internationaal publiekrecht en Europees recht (elk 6 EC).

Daarnaast kent de Ba RCH een academische kern van vijf vakken (totaal 30 EC) die de basis leggen voor de academische kennis en vaardigheden. In Juridische vaardigheden komen onderzoeksvaardigheden aan de orde en worden die getraind. In de vakken Encyclopedie der Rechtswetenschap I, Encyclopedie der Rechtswetenschap II, Rechtsgeschiedenis en Law en Governance worden studenten gestimuleerd na te denken over ethische vraagstukken, de geschiedenis van het recht en rechtsfilosofie en de interactie tussen recht en samenleving. In het eerste semester van het derde jaar hebben studenten ten slotte keuzeruimte, in te vullen met een minor van 30 EC. De faculteit biedt zelf een vijftal juridische minoren aan, maar studenten

kunnen ook buiten de VU onderwijs volgen. De opleiding wordt afgesloten met Pleitoefening (6 EC) en de Bachelorscriptie (6 EC). Zie het curriculumoverzicht in bijlage 2.

De vakken behandelen de stof, voor zover relevant, vanuit de Law in Action-focus. Zo zijn de vakken Personen- en familierecht, Sociaal recht en Law and Governance vormgegeven rond maatschappelijke thema's zoals echtscheiding, ontslag en voetbalgeweld. Ook de andere vakken geven het Law in Action-profiel vorm door te werken met voorbeelden uit de actualiteit en via colleges die verzorgd worden door gastsprekers uit de praktijk. De studenten ervaren op die manier hoe het recht in de maatschappij werkt. Op diverse plekken in de opleiding wordt aandacht besteed aan empirische methoden, hetgeen ook geldt als invulling van Law in Action. Om voor studenten duidelijk te maken hoe de Law in Action-benadering aan de orde komt in de opleiding, is op advies van het vorige visitatiepanel de koppeling van vakken aan dit profiel sterker expliciet gemaakt in de vakbeschrijvingen.

Het panel is te spreken over de goede en gedegen vormgeving van het opleidingscurriculum van de Ba RCH. Het dekt alle leerresultaten goed af en bevat alle inhoudelijke componenten die nodig zijn voor het behalen van het civiel effect voor de togaberoepen. De opleiding biedt studenten een heldere opbouw en geeft hen in het laatste jaar de mogelijkheid eigen accenten te leggen via de minor. De vakken besteden aandacht aan alle relevante rechtsgebieden en maken waar mogelijk de koppeling naar de maatschappelijke en de beroepspraktijk. Academische en andere vaardigheden komen door het programma heen aan bod in de vaardighedenleerlijn. Het panel waardeert ook dat de opleiding mogelijkheden biedt voor extra uitdaging. Bachelorstudenten kunnen deelnemen aan het Honours-programma door 30 EC aan extra vakken te volgen verspreid over het tweede en derde jaar, naast hun reguliere bacheloropleiding.

De afsluiting met Pleitoefening vindt het panel goed gekozen. Dit vak bereidt studenten via hoorcolleges, feedbackgesprekken en pleittrainingen voor op een oefenzitting waar zij moeten pleiten. Tijdens het bezoek begreep het van studenten dat ze dit onderdeel waarden als inspirerend en activerend vak dat een goede oefening vormt van hun mondelinge en analytische vaardigheden. Wel begreep het panel van de opleiding dat ze voornemens is meer aandacht op te nemen voor mondelinge vaardigheden vanaf de start van het programma. Het panel kan zich hierin vinden: gezien het belang van mondelinge vaardigheden binnen de juridische (toga)beroepen moet hier door de hele opleiding heen aandacht voor zijn.

De opleiding is Nederlandstalig. De student leert echter in de verschillende studiejaar ook juridische teksten in het Engels te bestuderen, zoals arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in onder meer Encyclopedie der Rechtswetenschap I (B1), Beginselen Europees recht (B1) en Volkenrecht (B2). Het verplichte B2-vak Fundamental Rights in Europe wordt volledig in het Engels gedoceerd. Kennismaking met een Engelstalig vak en met Engelstalige teksten is volgens de opleiding relevant met het oog op een eventuele keuze voor een Engelstalige minor of master. Het panel bevestigt het belang van Engelstalige elementen in voorbereiding op een vervolgstudie of de beroepspraktijk, en waardeert dat deze in de Ba RCH aan de orde komen.

De Ba RCH heeft recent, in navolging van de Criminologie-opleidingen aan dezelfde faculteit, de leerlijn professionele en persoonlijke identiteit (PPI) ontwikkeld. Deze leerlijn is gebaseerd op vier pijlers: 1) het creëren van binding tussen studenten en de opleiding en tussen studenten onderling, 2) het bieden van inzicht in het onderwijsprogramma, 3) het versterken van (studie)vaardigheden, en 4) het voorbereiden op de toekomst. Studenten leren in groepsbijeenkomsten en individuele coachgesprekken reflecteren op hun studievoortgang en maken keuzes in het onderwijsprogramma. Hiermee wil de opleiding de verantwoordelijkheid en het eigenaarschap van de student voor diens eigen leerproces vergroten. In de onderwijsactiviteiten komen verschillende onderwerpen aan bod die studenten helpen met het ontwikkelen

van competenties die zij tijdens en na hun studieloopbaan nodig hebben. Ook heeft de leerlijn tot doel studenten te helpen zich te oriënteren op vervolgopleidingen en beroepsmogelijkheden. Daardoor weten studenten wat hen te wachten staat tijdens en na de opleiding en worden zij in staat gesteld om beredeneerde keuzes te maken in hun studieloopbaan.

Met betrekking tot de PPI-leerlijn merkt het panel op dat deze er op papier erg mooi uitziet en dat de doelen en opzet ervan goed passen binnen de zelfstandige en verantwoordelijke studiehouding en de maatschappelijke bewustwording die de opleiding beoogt. In de uitvoering is PPI nog *work in progress*, zo begreep het panel van studenten en onderwijzend personeel tijdens het visitatiebezoek. Studenten die de PPI-leerlijn doorliepen, hadden niet altijd een goed beeld van het doel en nut ervan. De koppeling met academisch burgerschap zagen studenten niet terug. Hierdoor zijn studenten niet volledig overtuigd van de meerwaarde van PPI. Dit beïnvloedt de opkomst in de PPI-bijeenkomsten nadelig. PPI kent geen studiepunten en deelname is niet verplicht.

Binnen PPI worden studenten begeleid door docent-coaches en student-mentoren. De rol van met name die laatste groep ouderejaarsstudenten komt volgens studenten die het panel sprak niet altijd goed uit de verf. Ze gelden als laagdrempelig aanspreekpunt en ervaringsdeskundige, maar vullen die rol niet allemaal even nadrukkelijk in. Ook de docenten worstelen met de invulling van deze leerlijn. De vrijblijvendheid van de leerlijn en de kleinere groep studenten die de lijn blijft volgen, maakt dat zij bij PPI soms een maatwerkinvulling verzorgen. Die past weliswaar goed bij de behoefte van de groep studenten, maar maakt ook dat het accent meer op bijvoorbeeld studievaardigheden komt te liggen dan op de andere pijlers. De opleiding is zich bewust van het feit dat het recent uitgerolde PPI nog verbetering behoeft en is aan het onderzoeken hoe deze verbetering het best kan worden bereikt.

Het panel moedigt de opleiding aan om de leerlijn goed door te ontwikkelen. Cruciaal daarbij is volgens het panel dat studenten eraan deelnemen en dat docenten en student-mentoren de doelen en invulling helder hebben. Het panel geeft als advies mee om de leerlijn sterker te verankeren in het programma en haar minder vrijblijvend te maken. Ook adviseert het om nog eens goed na te denken over het ontwerp van de leerlijn, de doelen die ermee dienen te worden behaald en de invulling die daarbij past. Het panel is ervan overtuigd dat de opleiding met PPI een veelbelovend middel in huis heeft om studenten te activeren verantwoordelijkheid voor hun leerproces te nemen, inzicht in te krijgen in hun persoonlijke ontwikkeling en voor te sorteren op hun ontwikkeling na de opleiding.

De opleiding is momenteel bezig om naast PPI nog een viertal leerlijnen te ontwikkelen, waarbij thema's die nu in het programma aanwezig zijn worden verstevigd en qua opbouw inzichtelijk gemaakt: (1) Communicatieve Vaardigheden, (2) Ethiek en Diversiteit, (3) Legal Tech en (4) Empirical Legal Studies (ELS). De leerlijn Communicatieve Vaardigheden bouwt voort op de huidige vaardighedenleerlijn en zorgt met name voor verbetering van schrijf- en spreekvaardigheden. Ethiek en Diversiteit en Legal Tech maken inhoudelijke lijnen rondom deze thema's inzichtelijk en verstevigen die. Het doel van de leerlijn ELS is het ontwikkelen van het vermogen om bevindingen uit empirisch onderzoek te kunnen interpreteren en te vertalen naar implicaties voor (toepassing van) rechtsnormen.

Het panel waardeert de vernieuwingsslag die de opleiding doorvoert met de uitbreiding van de leerlijnen, waarbij sterkere aansluiting wordt gezocht bij de maatschappelijk gerichte Law in Action-benadering. De keuze voor meer nadruk op ethiek en diversiteit, empirie en Legal Tech vindt het panel in deze context positief. Door er expliciete leerlijnen van te maken, is voor studenten goed herkenbaar waar en waarom deze zaken in het curriculum aan de orde komen. Het panel begreep dat de vernieuwing deels belegd is bij docenten die als trekker fungeren voor een bepaalde leerlijn, vaak als onderdeel van hun Senior Kwalificatie

Onderwijs (SKO). Voor Legal Tech geldt dat deze ‘trekker’ niet meer betrokken is bij de opleiding, waardoor deze leerlijn tijdelijk minder prioriteit krijgt. Het panel heeft hier begrip voor, maar wijst er wel op dat dergelijke vernieuwingen ook ‘van bovenaf’ goed moet worden ingeregeld en geborgd om te voorkomen dat ze te zeer van individuen afhankelijk worden en te zorgen dat ze volledig in de opleiding opgenomen worden. Het opleidings- en facultair management hebben hierin dus een belangrijke rol te vervullen.

Didactisch concept en onderwijsvormen

In beginsel hebben studenten per onderwijsweek één hoorcollege en één werkgroep. In lijn met de VU-onderwijsvisie (2021), die zich expliciet richt op activerend blended onderwijs, is er binnen de Ba RCH veel aandacht voor het inzetten van activerende werkvormen in het onderwijs. Dit gebeurt zowel in de werkgroepen als (waar mogelijk) in de hoorcolleges. Zo worden quizzes, peer-feedbackopdrachten, groepsdiscussies en samenwerkingsopdrachten ingezet om de studenten te prikkelen met de leerstof aan de slag te gaan. Bij het B3-vak Pleitoefening wordt virtual reality ingezet voor vaardighedentraining: in de VR-rechtbank oefenen studenten het houden van een pleidooi.

In de meeste vakken staat het opdoen van kennis en het toepassen daarvan via het leren juridisch te redeneren centraal. Een deel van deze kennis dienen studenten op te doen door middel van zelfstudie. In een aantal vakken wordt gewerkt met kennisclips, of vooraf opgenomen hoorcolleges, zodat studenten deze thuis zelf kunnen bekijken. Voor het leren juridisch te analyseren en te redeneren is werkgroeponderwijs de belangrijkste onderwijsvorm. Kenmerken van het werkgroeponderwijs zijn kleinschaligheid, laagdrempelige contact tussen de docent en de student en de actieve participatie van de student. Bij het behandelen van casusvragen staan maatschappelijke relevantie en de kritisch reflectie op literatuur en jurisprudentie centraal. Op deze wijze traint de student een kritische academische houding: door de individuele of collectieve feedback die de docent geeft, leert de student omgaan met casus, jurisprudentie, regelgeving en wetenschappelijke teksten en is de docent een rolmodel voor academische vaardigheden en integriteit.

Een door de opleiding geconstateerd probleem is dat het werkgroeponderwijs niet verplicht is, behalve in die werkgroepen waarin toetsing plaatsvindt. De opkomst is daardoor vaak laag. Het vorige visitatiepanel stelde dit ook vast en adviseerde de deelname aan werkgroepen verplicht te stellen. De opleiding is hiertoe eerder niet overgegaan omdat de maatregel niet gesteund werd door alle docenten; ze lijkt dan ook slecht te passen bij de academische en zelfstandige attitude die studenten actief wordt bijgebracht. Op dit moment plant de opleiding wel een werkgroepverplichting, in ieder geval in het eerste bachelorjaar.

Het panel stelt vast dat de opleiding zich inspannt om studenten te activeren en om gevarieerde werkvormen aan te bieden. Het betreurt net als de opleiding dat niet alle studenten de werkgroepen trouw bezoeken. Juist in deze werkgroepen komt academische en maatschappelijke vorming bij uitstek tot stand. Het panel wil de opleiding niet voorschrijven hoe ze hiermee moet omgaan, maar bevestigt dat maatregelen nodig zijn om de participatie in werkgroepen te vergroten. De opleiding is al bezig met een bonuspuntenregeling, en de verplichting van een deel van de groepen is een interessante optie.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding

De Ba RCH kent een jaarlijkse instroom van tussen 400-500 studenten. De opleiding laat studenten toe die in het bezit zijn van een vwo-diploma, een hbo-propedeusediploma of vergelijkbaar diploma. In aanvulling daarop leggen de studenten in hun eerste jaar een taaltoets Nederlands af. Als blijkt dat zij onvoldoende beheersing hebben van het Nederlands, dienen ze een bijspijkertraject te volgen.

Eenmaal in de opleiding worden studenten begeleid om het curriculum binnen de daarvoor gestelde tijd te doorlopen. Studenten kunnen terecht bij de studieadviseurs van de faculteit, die nauw samenwerken met de

PPI-coaches. Vanuit de NPO-middelen is tijdelijk een extra studieadviseur aangesteld die proactief de zogenaamde langstudeerders oproept voor een gesprek en begeleiding. Op universitair niveau is het Student Wellbeing Point actief en zijn er studentenpsychologen en een student-ombudsman. Ook is er een mentale gezondheidstraining opgezet. De facultaire afdeling Career Services verzorgt begeleiding in het zetten van eerste carrièrestappen naar de beroepspraktijk. Studenten kunnen hier niet alleen terecht voor al hun loopbaanvragen, maar Career Services biedt bijvoorbeeld ook een CV/ sollicitatiebrief-check, een LinkedIn-check, stage-advies, oefensollicitatiegesprekken, loopbaancoaching, en workshops en meet-ups met bedrijven. Via de Career Portal worden vraag van studenten en aanbod van werkgevers voor stages, juridisch relevante bijbanen, vrijwilligerswerk en startersfuncties bij elkaar gebracht. Een gevolgde stage kan worden vermeld als extra-curriculaire onderwijseenheid (6 EC) op het diplomasupplement. De faculteit en de universiteit faciliteren studeren in het buitenland door middel van VU International Office. In het buitenland behaalde vakken kunnen, na toestemming van de examencommissie, worden ingebracht als onderdelen van een minor.

In Pleitoefening worden studenten begeleid door een team van docenten, gastdocenten, externe trainers en gastrechters. Een docent in het vak fungeert als 'patroon' voor groepjes studenten. De begeleiding van de afstudeerscriptie vindt plaats binnen het vak Bachelorscriptie. Na het behalen van minimaal 120 EC kunnen studenten zich inschrijven voor dit vak, dat twee keer per collegejaar wordt aangeboden (studenten kiezen voor het traject in periode 2 en 3 of in periode 4 en 5). Studenten maken een keuze uit zeven rechtsgebieden en voeren een eenvoudig rechtswetenschappelijk onderzoek uit. Het vak kent vaste onderwijs-, inlever- en feedbackmomenten. Studenten ontvangen individuele begeleiding van een docent uit de opleiding.

Ook de leerlijn PPI is een instrument in de begeleiding van studenten (zie onder Curriculum). De coaches en mentoren kunnen studenten snel bijsturen, niet alleen als het mis dreigt te gaan, maar ook door op extra uitdagingen te wijzen, zoals het honoursprogramma, waarbij succesvolle en gemotiveerde bachelorstudenten in jaar 2 en 3 30 EC aan extra vakken volgen binnen de eigen en andere faculteiten.

Ondanks deze voorzieningen ziet de opleiding haar doorstroomcijfers, die recent zijn teruggelopen (mogelijk als gevolg van de coronapandemie), als belangrijk aandachtspunt. Rond de 25% van de studenten rondt de opleiding nominaal af, en iets meer dan de helft doet er tot een jaar langer over (in 2017 lag dit percentage rond 60%). Om het studiesucces te vergroten werkt de opleiding in samenwerking met het Faculteitsbestuur aan de invoering van een breed pakket aan maatregelen. Dat zijn bijvoorbeeld de inrichting van specifieke herhalerswerkgroepen, die het mogelijk maakt om gedifferentieerd op de specifieke leerbehoefte van de groep studenten die voor de tweede keer een vak volgt in te spelen; of een andere programmering van de hertentamens in B1, zodat stapeling met andere eerste kans-tentamens in een reguliere tentamenweek wordt voorkomen

Het panel kan zich vinden in de begeleiding die studenten binnen de opleiding ontvangen. Het heeft waardering voor de activiteiten die de opleiding ontplooit om de doorstroom van studenten te verbeteren. Ondanks het verminderde studiesucces constateert het panel dat de opleiding op zich goed studeerbaar is. De opleiding kent een gedoseerde opbouw dankzij het concentrische model, en pakt knelpunten zoals overlappende tentamens proactief aan. Studenten geven aan dat zij de opleiding studeerbaar vinden. Ze voelen zich goed begeleid en gesteund door hun docenten en zijn blij met de studieadviseurs en de vormgeving van het afstudeertraject als vak, met een docent als begeleider. De begeleiding in Pleitoefening ervaren zij als intensief. Studenten en alumni wezen het panel er bovendien op dat studenten vaak vertraging oplopen door niet-studiegerelateerde keuzes. Zo combineren ze de opleiding met een tweede bachelor, volgens ze extra vakken of hebben ze een baan naast hun studie. Studenten gaven wel aan dat de indeling van het studiejaar op gezette tijden tot verhoogde studiedruk leidt. Elk jaar kent twee korte blokken

van drie weken onderwijs en één week toetsing, waardoor een 'pressure cooker' ontstaat die studenten als zwaar ervaren.

Het panel acht de studeerbaarheid van de opleiding voldoende. Het denkt dat de eerdergenoemde doorontwikkeling van de PPI-leerlijn en de aanpak van vrijblijvendheid hier en in het werkgroeponderwijs tot verbetering van het studiesucces kunnen leiden. Als studenten tot meer interactie met medestudenten en docenten komen en als zij vaker deelnemen aan op begeleiding gerichte ontwikkelsessies, hebben zij meer structuren en vaardigheden om op terug te vallen gedurende hun studie. Met betrekking tot de indeling van het collegejaar en de korte en intense periodes van 4 weken begrijpt het panel dat de opleiding en faculteit hier aan universiteitsbrede regelingen gebonden zijn. Het adviseert wel de studeerbaarheid van de kortere periodes blijvend te monitoren.

Docentenstaf

De Ba RCH wordt verzorgd door (op het moment van visiteren) 135 stafleden. 74 van hen zijn senior staflid: universitair docent, universitair hoofddocent of hoogleraar. Daarnaast zijn er 13 promovendi actief als docent. De overige 48 stafleden zijn juniordocenten, veelal zonder vast contract, die vaak ook geen onderzoekstaak hebben. Binnen deze groep is sprake van groter verloop. Een door de opleiding gesignaleerd aandachtspunt is dan ook hoe deze docenten kunnen blijven aan de opleiding en de faculteit.

De opleiding besteedt veel aandacht aan professionalisering. Bijna alle docenten hebben de Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO). Voor iedere docent met een aanstelling vanaf 0,4 fte geldt het uitgangspunt dat hij of zij de BKO heeft behaald of op korte termijn zal behalen. Docenten die nieuw in dienst komen en nog niet in het bezit zijn van een BKO krijgen (naast de door het VU Centre of Teaching and Learning (CTL) aangeboden Start-to-teach-dag) over het algemeen op korte termijn de mogelijkheid om te starten met de BKO-opleiding. Promovendi kunnen het volgen van de BKO opgeven als onderdeel van hun opleiding in het kader van de Graduate School. Deze mogelijkheid stimuleert jonge onderzoekers met een lesgevende taak om zich (ook) te professionaliseren in hun rol als docent.

Naast de grote hoeveelheid docenten met een BKO, hebben de afgelopen jaren steeds meer seniordocenten een SKO-opleiding gevolgd; in totaal 28 van hen. Docenten kunnen zich verder professionaliseren door via het CTL cursussen en opleidingen te volgen over bijvoorbeeld de mixed classroom, het herontwerpen van vakken, bouwen aan onderwijsteams en het inzetten van theatervaardigheden in het onderwijs. Vanuit VU-centraal worden docenten via een wekelijkse nieuwsbrief geattendeerd op deze professionaliseringsmogelijkheden.

VU-breed beleid op het gebied van activerend blended onderwijs uit zich in de aandacht die hiervoor is bij de professionalisering van docenten, zowel in de BKO-opleiding als in additionele cursussen en workshops. Sinds enkele jaren is binnen de opleiding een veranderproces gaande, waarin enthousiaste docenten (bottom-up) veel initiatieven nemen op het gebied van activerend onderwijs. Dit zijn vaak senior docenten, vakcoördinatoren en/of docenten die een SKO-project ontwikkelen; de eerder genoemde nieuwe leerlijnen vloeien hieruit voort. Deze docenten stimuleren hun teamleden om activerende werkvormen in te zetten. Relevant in dit verband zijn ook drie recentelijk afgeronde SKO-projecten. In een van deze projecten is een keuzekaart ontwikkeld van activerende werkvormen die in verschillende onderwijsvormen (hoorcolleges, werkcolleges, werkgroepen) kunnen worden gebruikt. Een SKO-project gericht op activerend blended onderwijs heeft geresulteerd in het herontwerpen van vakken bij de afdeling Strafrecht. De inzet van digitale middelen kan het onderwijs flexibiliseren, contactmomenten impactvoller maken en de inzet van activerende werkvormen ondersteunen.

Het panel stelt vast dat de docentenstaf binnen de Ba RCH inhoudelijk en in kwantitatieve zin voldoet. Studenten zijn erg positief over de toewijding en de inhoudelijke en didactische expertise van hun docenten. Het panel stelde tijdens het bezoek vast dat er binnen de opleiding en de faculteit een open en constructieve sfeer heerst en dat er veel wordt (samen)gewerkt aan onderwijsontwikkeling en onderwijsvernieuwing. Het relatief hoge aandeel van behaalde SKO's heeft hierbij een duidelijk positieve invloed en is een pluspunt van de opleiding. Het grote aandeel juniordocenten heeft de volle aandacht van het opleidingsmanagement, dat in de gaten houdt dat de balans tussen senior- en juniorstaf goed blijft.

Overwegingen

Het panel is positief over het goed opgebouwde en doordachte programma van de Ba RCH. De opleiding kent een heldere opbouw met afwisselende en activerende werkvormen. Ze verbindt juridische inhoud met de maatschappelijke en rechtspraktijk en biedt studenten genoeg ruimte om eigen accenten aan te brengen, bijvoorbeeld via de minor. De opleiding stelt studenten in staat de beoogde leerresultaten te bereiken en voldoet aan de vereisten gesteld in het Convenant civiel effect. Het programma culmineert in Pleitoefening en een binnen een vak ingekaderde thesis, waarbij studenten goed begeleid worden. Studenten krijgen veel vaardighedenonderwijs door de opleiding heen. De opleiding overweegt de aandacht voor mondelinge vaardigheden te versterken, wat het panel aanmoedigt, gezien het belang in de beroepspraktijk. Het docententeam is inhoudelijk en didactisch goed onderlegd en in aantal toereikend. Het panel geeft de opleiding als advies mee om de leerlijn Professionele en Persoonlijke Identiteit zodanig uit te bouwen dat zij heldere doelen en opbouw combineert met minder vrijblijvendheid. Dit kan de doorstroom van studenten positief beïnvloeden. Ook adviseert het panel om maatregelen te treffen om de opkomst van studenten bij werkgroepen te verbeteren. Bij vernieuwingen in het curriculum is het volgens het panel van belang dat deze goed gecoördineerd en ingebed worden.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetsbeleid en systeem van toetsing

De toetsing binnen de Ba RCH sluit aan bij het instellingsbrede toetsbeleid van de VU. Dat is gerelateerd aan de VU onderwijsvisie (2021) en de VU Toetsvisie (2022) en verwoord in het Handboek Onderwijskwaliteit – VU-toetskader 2019. De nadere invulling hiervan is op facultair niveau vastgesteld in de Nota Toetsbeleid (september 2022). De toetsen moeten volgens deze nota voldoen aan kwaliteitscriteria ten aanzien van begripsvaliditeit, inhoudsvaliditeit, betrouwbaarheid, transparantie of helderheid, bruikbaarheid en effect op het leerproces. De opleiding kent een toetsplan dat de gemaakte keuzes voor de mix van toets- en beoordelingswijzen verantwoordt. Het toetsplan brengt in kaart hoe en wanneer de leerdoelen van de onderwijsenheden getoetst worden en hoe de leerdoelen aansluiten bij de eindtermen van de opleiding. Het toetsplan krijgt op vakniveau vertaling in toetsmatrizen. Deze worden met andere relevante gegevens over een vak in een toetsdossier verzameld en sinds kort gestructureerd centraal in de faculteit opgeslagen. De uitvoering van een nieuw gecentraliseerd systeem van archivering van de stukken in de toetsdossiers is op dit moment in de faculteit in volle gang, en met name bij deze grote bacheloropleiding nog in ontwikkeling.

De toetsing van de vakken vindt doorgaans plaats door het afnemen van een schriftelijk tentamen aan het einde van de onderwijsperiode. Alle tentamens worden opgesteld door bij het vak betrokken docenten onder leiding van de vakcoördinator, conform het vier-ogenprincipe. Tentamens kunnen bestaan uit meerkeuzevragen, open (casus- en literatuur)vragen en essayvragen, alsmede combinaties daarvan. Bij het beoordelen van tentamens is het gebruikelijk verticaal na te kijken (elke docent beoordeelt een deel van het werk van elke student). Voor en zo nodig tijdens het nakijkproces vindt overleg in het docententeam plaats over het normantwoord en de wijze van beoordelen. Sommige vakken in de Ba RCH kennen formatieve of summatieve deeltaetsen en/of bijzondere toetsvormen, zoals een in duo's geschreven werkstuk met een reflectieverslag worden over de samenwerking, formatieve schriftelijke opdrachten, of, in Pleitoefening, een processtuk, een pleitnota en een mondelinge presentatie (pleidooi/requisitoir).

Taalmodellen en chatboxen zoals ChatGPT hebben de aandacht binnen de faculteit. Op dit moment bepalen docenten zelf hoe zij hun toetsing aanpassen als dit door de recente ontwikkelingen nodig lijkt. Er zijn VU-kaders in de maak voor de inzet van generatieve AI in het onderwijs. De kaders beogen een goede basis te zijn om na te gaan hoe AI kan worden ingezet in het onderwijs en om te bezien waar eventuele knelpunten liggen. Op dit moment wordt er door het VU Centre for Teaching & Learning gewerkt aan een cursus op maat voor de faculteit over de toepassing van AI.

Het panel kan zich goed vinden in de manier waarop toetsing en toetsbeleid in de opleiding zijn vormgegeven. Het stelt vast dat de toetsing gevarieerd en passend is. Via mechanismen en middelen als het vierogen-principe, rubrics of antwoordmodellen en de inzet van een toetsplan en toetsmatrijzen garandeert de opleiding dat de toetsing voldoende inzichtelijk en transparant tot stand komt. Het panel is positief over de standaardisering en archivering van toetsen via toetsdossiers. Dit is nog niet geheel geïmplementeerd in de Ba RCH. Het panel moedigt de opleiding aan erop toe te zien dat dit snel voor alle vakken goed gedaan wordt. Het panel constateert verder dat docenten veel vrijheid hebben in het vormgeven van toetsen, en dat zij ook zelf als eerste aan zet zijn waar het bijvoorbeeld gaat om het aanbrengen van veranderingen in de toetsvorm onder invloed van het gebruik van taalmodellen. Het panel adviseert de opleiding en de faculteit om hier meer op te sturen, zodat docenten niet zelf het wiel hoeven uitvinden en goed weten wat binnen de faculteit acceptabel is.

Beoordeling eindniveau

De opleiding toetst het eindniveau van studenten in Pleitoefening en de bachelorscriptie. Bij Pleitoefening, die specifiek eindtermen 17 en 20 toetst (mondeling presenteren en samenwerken), wordt de student beoordeeld op een in groepsverband geschreven processtuk, een individueel geschreven pleitnota en op het pleiten ter zitting, middels gestandaardiseerde beoordelingsformulieren die via Canvas aan de studenten worden gecommuniceerd. De schriftelijke stukken tellen voor 50% en moeten door de begeleider ('patroon') voldoende zijn beoordeeld om deel te kunnen nemen aan het onderdeel pleiten. Het mondelinge deel, dat ook 50% van het cijfer uitmaakt, wordt ter zitting beoordeeld door de examinerator met input van de 'rechters' in de oefenrechtbank.

De beoordeling van bachelorscripties geschiedt aan de hand van gestandaardiseerde online beoordelingsformulieren waarop de beoordelingscriteria staan vermeld. De beoordelingscriteria staan tevens in de scriptiehandleiding. Op basis van de beoordelingscriteria is een beoordelingsrubric ontwikkeld met een indicatie van de weging van de verschillende onderdelen om een beoordeling meer eenduidig en transparant te maken.

De scriptie wordt door (minimaal) twee onafhankelijke examinatoren beoordeeld. De eerste beoordelaar is ook scriptiebegeleider. De definitieve versie van de scriptie wordt voorgelegd aan een tweede beoordelaar, die zich een onafhankelijk oordeel vormt. Eerste en tweede beoordelaar plegen overleg over de onderbouwing van hun oordelen en het toe te kennen cijfer. Ten behoeve van versterking van de transparantie maken beide beoordelaars afzonderlijk het eigen oordeel op het beoordelingsformulier kenbaar. In geval van een groot verschil van mening over de becijfering van de scriptie (1 punt of meer) is het gebruikelijk dat de scriptiecoördinator een derde beoordelaar aanwijst. Doorgaans leidt dit tot overeenstemming. Zo niet, dan kan de scriptiecoördinator de examencommissie inschakelen om tot een beoordeling te komen. De beoordeling wordt in de regel in een afsluitend gesprek met de student besproken. In dit gesprek licht de scriptiebegeleider aan de hand van een beoordelingsformulier toe hoe de beoordeling tot stand is gekomen.

Het panel is positief over de beoordeling van het eindniveau in Pleitoefening en de Bachelorscriptie, die zorgvuldig plaatsvindt. Met betrekking tot de bachelorscriptie stelt het panel vast dat de onafhankelijke beoordeling door twee beoordelaars goed is vormgegeven. Het beoordelingsformulier bevat relevante criteria en biedt veel ruimte voor toelichting van de gegeven scores en de eindbeoordeling, waardoor doorgaans duidelijk is waarom tot een bepaald cijfer besloten is. Wel acht het panel het beoordelingsformulier van de scriptie voor enige verbetering vatbaar. Op de verschillende te beoordelen deelcriteria wordt de beoordelaars gevraagd om te kiezen tussen de scores 'uitmuntend', 'goed', 'voldoende', 'matig' of 'onvoldoende'. De definitie van deze verschillende elementen kan volgens het panel explicieter gemaakt worden: wat is het verschil tussen 'voldoende', 'matig' en 'onvoldoende'? Ook de manier waarop de deelscores tot een eindcijfer leiden, is volgens het panel niet helder, omdat de deelcriteria geen expliciete weging kennen. Het panel merkt op dat andere opleidingen binnen de faculteit een andere schaal gebruiken, zoals de masteropleiding Rechtsgeleerdheid. Het adviseert om een uniformeringsslag door te voeren binnen de faculteit en met hulp van *best practices* tot een nog transparanter formulier te komen voor de Ba RCH. Het begreep tijdens de visitatie dat er inderdaad voornemens zijn om dit te gaan doen en moedigt dit aan.

Examencommissie

De Ba RCH valt onder een facultaire examencommissie. Deze is verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van de tentamens. De examencommissie beoordeelt daarom periodiek het toetsplan om vast te stellen of de door de opleiding gebruikte toetsvormen adequaat zijn voor het toetsen van de leerdoelen en of (alle) eindtermen van de opleiding in voldoende mate aansluiten bij die leerdoelen. De resultaten van deze beoordeling worden schriftelijk vastgesteld en toegezonden aan het opleidingsmanagement. De examencommissie controleert ook de aanwezigheid en volledigheid van de toetsdossiers. De commissie voert jaarlijks overleg met het opleidingsmanagement. Op basis van analyses van toetsdata in het geval van schriftelijke en multiple choice-tentamens gaat de examencommissie waar nodig het gesprek aan met de verantwoordelijke examinatoren.

In toenemende mate worden schriftelijke tentamens digitaal gemaakt in Testvision. Na afronding van de beoordeling van het tentamen geeft dit programma een analyse per toetsitem. Multiple-choice-tentamens (mc-tentamens) worden door de Tentamenservice van de VU-afdeling Onderwijsbeleid en -Advies geanalyseerd. Ook de uitslag van een mc-tentamen gaat vergezeld van een itemanalyse. De uitkomsten van de analyse worden schriftelijk vastgelegd en met de verantwoordelijke examinatoren besproken.

De examencommissie verzekert zich jaarlijks van de betrouwbaarheid van de beoordeling van scripties door middel van een steekproef uit de scriptiedatabase. Hierbij lezen ze scripties zonder kennis van het bijbehorende beoordelingsformulier, en beoordelen deze marginaal aan de hand van criteria zoals

probleemstelling, verantwoording, methode, structuur, brongebruik en argumentatie. Het verkregen cijfer wordt vervolgens vergeleken met het cijfer gegeven door de beoordelaars. Indien er een verschil van meer dan 1 punt is, wordt het beoordelingsformulier nagekeken voor mogelijke verklaringen. Wanneer dit een verklaring niet gevonden biedt, zal de examencommissie overleg plegen met de beoordelaar of vakcoördinator met als doel de scriptiebeoordeling te verbeteren.

Het panel stelt vast dat de examencommissie haar borgingstaak naar behoren uitvoert via kwaliteitschecks op vakken en eindwerken. Het sprak met de commissie over haar taakopvatting en praktijk, en concludeerde dat de commissie goed ingebed is in de facultaire kwaliteitszorgsystemen en proactief bijdraagt aan de discussie rondom actuele zaken, zoals taalmodellen. De commissie staakte haar eerste steekproef van toetsdossiers in collegejaar 2022-2023 toen ze constateerde dat de invulling hiervan nog niet op niveau was, en vraagt de opleidingen dit als prioriteit op te pakken. Het panel raadt de commissie wel aan om vaker formeel overleg te organiseren met de opleidingsdirectie, om te zorgen dat er sprake is van een structureel gesprek over toetskwaliteit. Ook adviseert het in de verslaglegging meer inhoudelijk te reflecteren op de bevindingen van de steekproeven. De examencommissie functioneert nu vrij autonoom, en het panel ziet kansen om tot meer afstemming te komen en een vinger aan de pols te houden bij actuele ontwikkelingen in de opleiding.

Overwegingen

Het panel is te spreken over de gedegen vormgeving van toetsing en toetsbeleid in de opleiding. De toetsing is gevarieerd en passend. Het panel is positief over de standaardisering en archivering van toetsen via toetsdossiers en moedigt de opleiding aan erop toe te zien dat dit snel voor alle vakken goed gedaan wordt. Het panel constateert verder dat docenten veel vrijheid hebben in het vormgeven van toetsen, en dat zij ook zelf als eerste aan zet zijn waar het bijvoorbeeld gaat om het aanbrengen van veranderingen in de toetsvorm onder invloed van het gebruik van taalmodellen. Het panel adviseert de opleiding en de faculteit om hier meer op te sturen. De toetsing van het eindniveau is volgens het panel mooi vormgegeven, met Pleitoefening waarin de mondelinge en samenwerkingsvaardigheden van studenten worden getoetst en met een heldere procedure voor de bachelorscriptie. Het panel vindt het beoordelingsformulier voldoende inzichtelijk, mede dankzij de ruimte voor kwalitatieve feedback en toelichting die het biedt. Het adviseert de beoordelingscategorieën en de weging van subcriteria nog te herzien in afstemming met andere opleidingen binnen de faculteit. De examencommissie vervult haar borgingsrol en is daarbij proactief. Het panel beveelt de commissie wel aan om vaker formeel overleg te organiseren met de opleidingsdirectie, om te zorgen dat er sprake is van een structureel gesprek over toetskwaliteit.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Het panel heeft vijftien bachelorscripties bekeken van de Ba RCH. Het constateert dat in alle gevallen het gewenste niveau gehaald wordt. De scripties zijn door de bank genomen van solide of goede kwaliteit, en hebben vaak maatschappelijk relevante onderwerpen die passen bij het Law in Action-speerpunt van de faculteit. In de zwakkere scripties viel het panel vooral op dat de verantwoording van methoden minder goed uit de verf kwam. Hier kan de opleiding mogelijk sterker op sturen.

Bachelor-alumni stromen bijna allemaal door naar juridische masters (98%). Alumni met wie het panel sprak, gaven aan dat de opleiding hen goed had voorbereid op deze masters. Ze voelden zich bekwaam om aan hun opleiding te starten.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de eindwerken en de alumni van de opleiding laten zien dat de beoogde leerresultaten worden behaald. Alumni stromen succesvol door naar masteropleidingen en voelen zich goed voorbereid.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 4 voldoet.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid is positief.

Ontwikkelpunten

1. Wijs de Raad van Advies voor de masteropleiding, die nu indirect ook de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid bedient, formeel aan als adviesraad voor beide opleidingen.
2. Bouw de leerlijn Professionele en Persoonlijke Identiteit zodanig uit dat zij heldere doelen en opbouw combineert met minder vrijblijvendheid. Dit kan de doorstroom van studenten positief beïnvloeden.
3. Tref maatregelen om de opkomst van studenten bij werkgroepen te verbeteren.
4. Draag zorg voor de verdere standaardisering en archivering van toetsen via toetsdossiers voor alle vakken.
5. Zorg voor meer sturing vanuit faculteit en opleidingsdirectie bij het vaststellen van toetsvormen en het aanbrengen van veranderingen hierin, bijvoorbeeld als gevolg van de invloed van het gebruik van taalmodellen als ChatGPT. Zorg voor opleidings- en facultaire kaders die docenten bij dergelijke keuzes ondersteunen.
6. Herzie de beoordelingscategorieën en de weging van subcriteria op het beoordelingsformulier van de scriptie in afstemming met andere opleidingen binnen de faculteit.
7. Zorg voor meer frequent formeel overleg tussen examencommissie en opleidingsdirectie, om te zorgen dat er sprake is van een structureel gesprek over toetskwaliteit.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

De afgestudeerde van de opleiding beschikt over een fundamenteel academisch werk- en denkniveau:

- 1 heeft kennis van en inzicht in de kernleerstukken van de hoofdonderdelen van het geldende recht (in het bijzonder het Nederlandse privaatrecht, met inbegrip van het burgerlijk procesrecht, staatsrecht, bestuursrecht met inbegrip van het bestuursprocesrecht, strafrecht, met inbegrip van het strafprocesrecht, met inbegrip van de doorwerking van Europees recht in deze rechtsgebieden, het internationaal publiekrecht en (institutioneel) Europees recht), alsmede de systematiek daarvan, met inbegrip van recente ontwikkelingen;
- 2 heeft enig inzicht in de samenhang tussen verschillende deelgebieden van het recht, met inbegrip van het nationale, Europese en internationale recht, en van de grenzen van het deelgebied en de betrekkelijkheid ervan;
- 3 heeft kennis van en inzicht in het internationale en het Europese recht in hun verhouding tot de deelgebieden van het nationale recht;
- 4 heeft passieve kennis van Engelse juridische terminologie;
- 5 beseft dat het recht zich ontwikkelt en manifesteert in een maatschappelijke context;
- 6 heeft kennis van en inzicht in de geschiedenis en de grondslagen van het Nederlandse recht en beseft de eigen aard van de rechtsbeoefening.

De afgestudeerde bachelor beschikt over de volgende (juridische) vaardigheden:

Analytische vaardigheden

- 7 lezen, begrijpen en analyseren van juridische, rechtswetenschappelijke en rechtstheoretische teksten en betogen, waaronder jurisprudentie en wetgeving;
- 8 begrippen uit de deelgebieden van het recht analyseren, onderlinge verbanden aanwijzen en de kennis geïntegreerd toepassen;
- 9 kritisch reflecteren op regelgeving, rechtspraak en literatuur, onder meer vanuit rechtshistorisch en rechtsfilosofisch perspectief; reflecteren op de grenzen van het vakgebied;
- 10 reflecteren op de eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid in de maatschappelijke context waarin het recht functioneert;
- 11 in staat zijn om juridische argumentatiestructuren te analyseren en op te zetten.

Probleemoplossende vaardigheden

- 12 selecteren van juridisch relevante feiten uit een feitencomplex;
- 13 selecteren van rechtsregels die bijdragen aan het oplossen van een juridische casus;
- 14 oplossen van juridische casus, waaronder begrepen hanteren van een systematische aanpak bij het toepassen van rechtsregels op concrete gevallen.

Communicatieve vaardigheden

- 15 schriftelijk presenteren van een (juridisch) betoog in correct en helder Nederlands;
- 16 een eenvoudig rechtswetenschappelijk onderzoek te verrichten en daarvan schriftelijk verslag te leggen in de vorm van een goed rechtswetenschappelijk betoog van substantiële omvang; met een grote mate van zelfstandigheid een rechtswetenschappelijke probleemstelling te formuleren;
- 17 mondeling presenteren van een (juridisch) betoog in correct en helder Nederlands;
- 18 een gefundeerde en beargumenteerde positie innemen in een maatschappelijk, juridisch debat;
- 19 schriftelijk en mondeling communiceren met vakgenoten, andere professionals, op een wijze die passend is bij het kennisniveau van de geadresseerde;
- 20 met anderen samenwerken om een opdracht binnen een voorgeschreven termijn te voltooien.

Informatievaardigheden

- 21 op een efficiënte manier juridische bronnen raadplegen en informatie verzamelen uit juridische (digitale) bibliotheken en databestanden, en de waarde, relevantie en kwaliteit van de informatie beoordelen;
- 22 op efficiënte wijze relevante ontwikkelingen bijhouden en kennis actualiseren.

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Dag 1: 7 februari 2024

09.00	09.30	Ontvangst en welkom
09.30	10.00	Vooroverleg panel (intern) & open spreekuur
10.00	10.30	Gesprek facultair management
10.30	10.45	Pauze
10.45	11.15	Gesprek opleidingsmanagement B en M Rechtsgeleerdheid
11.15	11.45	Pauze
11.45	12.15	Gesprek studenten & alumni B Rechtsgeleerdheid
12.15	12.45	Gesprek docenten B Rechtsgeleerdheid
12.45	13.45	Lunch
13.45	14.15	Gesprek studenten M Rechtsgeleerdheid
14.15	14.45	Gesprek alumni M Rechtsgeleerdheid
14.45	15.15	Gesprek docenten M Rechtsgeleerdheid
15.15	15.45	Pauze
15.45	16.45	Gesprek examencommissie
16.45	18.00	Opstellen bevindingen B en M Rechtsgeleerdheid (panel intern); mogelijkheid aanvullende vragen management B en M Rechtsgeleerdheid

Dag 2: 8 februari 2024

08.45	09.00	Aankomst panel
09.00	09.30	Gesprek opleidingsmanagement B Law in Society en M LPIS
09.30	09.45	Pauze
09.45	10.15	Gesprek studenten & alumni B Law in Society
10.15	10.45	Gesprek docenten B Law in Society
10.45	11.15	Pauze
11.15	11.45	Gesprek studenten & alumni M LPIS
11.45	12.15	Gesprek docenten M LPIS
12.15	13.15	Lunch
13.15	14.45	Opstellen bevindingen B Law in Society en M LPIS (panel intern)
14.45	15.15	Gesprek opleidingsmanagement B en M Notarieel Recht
15.15	15.45	Pauze
15.45	16.15	Gesprek studenten en alumni B en M Notarieel Recht
16.15	16.45	Gesprek docenten B en M Notarieel Recht
16.45	18.00	Opstellen bevindingen B en M Notarieel Recht (panel intern); mogelijkheid aanvullende vragen management B Law in Society, M LPIS, B en M Notarieel Recht

Dag 3: 9 februari 2024

08.45	09.00	Aankomst panel
09.00	09.30	Gesprek opleidingsmanagement M Fiscaal Recht en M International Business Law
09.30	09.45	Pauze
09.45	10.15	Gesprek studenten en alumni M Fiscaal Recht
10.15	10.45	Gesprek docenten M Fiscaal Recht
10.45	11.15	Pauze
11.15	11.45	Gesprek studenten & alumni M International Business Law

11.45	12.15	Gesprek docenten M International Business Law
12.15	13.15	Lunch
13.15	14.30	Opstellen bevindingen M Fiscaal Recht en M International Business Law (panel intern); mogelijkheid aanvullende vragen management M Fiscaal Recht en M International Business Law
14.30	15.30	Eindgesprek opleidingsmanagement (alle opleidingen)
15.30	16.00	Vorbereiden mondelinge rapportage (panel intern)
16.00	16.30	Mondelinge rapportage

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken van de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion.

Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Rapporten vorige visitatie
- Zelfevaluaties en bijlagen
- Regeling voor eindwerken Faculteit der Rechtsgeleerdheid 2022
- Kader kwaliteitszorg RCH 2023
- Jaarverslag Examencommissie Rechtsgeleerdheid 2022-2023
- Jaarverslag Career Services Rechtsgeleerdheid 2022-2023
- Faculteitsreglement 2017
- Facultaire Nota Toetsbeleid 2022
- Domeinspecifiek Referentiekader WO Rechtsgeleerdheid 2015
- Convenant civiel effect 2016
- Law in ACTION: Onderwijsvisie Faculteit der Rechtsgeleerdheid 2023
- Civiel effect in de VU-opleidingen 2023-2024 svz november 2023